

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ РОСЛИННИЦТВА ХЕРСОНЩИНИ

Сільське господарство —галузь народного господарства, направлена на забезпечення населення продовольством і отримання сировини для цілого ряду галузей промисловості[7]. Головним засобом виробництва у сільському господарстві є земля. Одночасно вона є і предметом праці, який завдяки родючості дає можливість вирощувати культурні рослини. Тобто земля є природним ресурсом, на якому базується сільськогосподарське виробництво.

В Україні за вартістю продукції рослинництво перевищує тваринництво. Станом на 2018 рік, агросектор займає майже 17 % ВВП України.Свою продукцію держава експортує більш ніж у 190 країн світу[6].

Великий внесок у вивчення сільськогосподарського комплексу України зробили такі науковці: Барабаш О. Ю., Мельничук Д. О., Ковальчук І. П., Городній М. М.. Важливі дослідження у сфері сільського господарства Херсонщини були проведені такими вченими, як: Ігнатенко М. Г., Мармуль Л. О., Малєєв В. О. та інші.

Херсонська область є важливим регіоном України, де у галузевій структурі валової продукції сільського господарства провідне місце належить рослинництву. У 2017 році, за обсягами виробництва сільськогосподарської продукції Херсонщина зайняла дев`яте місце, а за виробництвом на одну особу – п`яте місце[6]. Це свідчить про доволі високий рівень розвитку.

Саме тому, для подальшого розвитку сільськогосподарського комплексу та зростання обсягу виробництва продукції досить важливу роль відіграє вивчення природних та суспільно-географічних особливостей регіону[4].

Основними факторами, які впливають на розвиток рослинницької галузі є агрокліматичні (грунти, рельєф, клімат), суспільно-географічні (ЕГП, населення, транспорт) та економічні (ефективність, спеціалізація, кон'юнктура ринку).

Загальні агрокліматичні показники Херсонщини досить сприятливі для розвитку рослинництва[5]:

- середньорічні температури: літня - +22,4°C, зимова - -2,1 °C;
- тривалість безморозного періоду – приблизно 179 днів на рік;
- середньорічна кількість опадів – від 300 до 420 мм/рік;
- територією регіону протікає 19 річок, найбільші з них – Дніпро (178 км.) та Інгулець (180 км.).

Земельний фонд Херсонської області складає 2846,1 тис. га. Основну його частину займають сільськогосподарські угіддя – приблизно 1969,7 тис. га., що становить 62,9 % від загальної площі земельного фонду області [2].

Серед особливих і високо розвинених галузей рослинництва Херсонської області є вирощування зернових і технічних культур.

Серед зернових культур найбільш поширена озима пшениця, вирощують також ячмінь, кукурудзу, зерновобобові та просо. Основна технічна культура – соняшник.

Для аналізу ефективності використання сільськогосподарських угідь розглянемо динаміку зміни посівних площ Херсонської області за останні 6 років (таблиця 1).

Таблиця 1

Динаміка зміни посівних площ основних сільськогосподарських культур Херсонської області

Рік	Вся посівна площа	Зернові і зерновобобові культури	Технічні	Овочеві	Баштанні	Плодово-ягідні
2012	1241,40	642,30	511,40	43,00	28,70	16,00
2013	1344,20	796,20	462,40	40,80	28,90	15,90
2014	1323,40	777,20	495,80	42,70	26,80	15,40
2015	1301,10	782,40	436,70	40,20	27,10	14,70
2016	1267,00	664,60	523,40	40,30	24,60	14,10
2017	1337,66	736,63	535,51	40,36	24,62	0,54

Складено автором за [1, 2, 3]

Починаючи з 2012 року в районі спостерігається збільшення частки посівних площ, що говорить про позитивну динаміку розвитку галузі рослинництва.

Найбільша частка посівів припадає на 2017 рік, головним фактором підвищення якої є розвиток нових меліоративних систем у районі. З 2012 по 2017 роки спостерігається невелике коливання частки угідь, оскільки в регіоні наявний процес збільшення деградації ґрунтів та недостатня матеріально-технічна забезпеченість. Проте з 2017 року розміри посівних площ поступово збільшуються в фермерських господарствах.

Для аналізу розвиненості окремих сільськогосподарських культур розглянемо посівні площі Херсонської області за 2012 та 2017 роки.

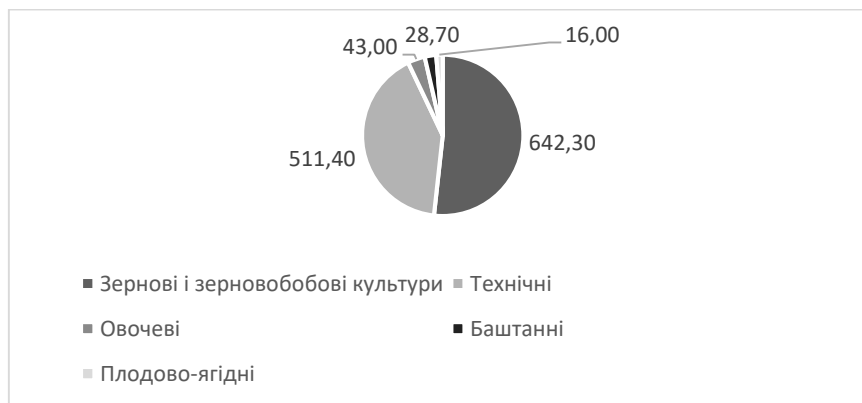

Рис. 1. Посівна площа сільськогосподарських культур Херсонської області за 2012 рік

Складено автором за [1]

Як видно з даних діаграми посівна площа різних сільськогосподарських культур досить неоднорідна. Найбільшу площу у 2012 році займали зернові та зерновобобові та технічні культури. Досить добре в районі були розвинені овочеві культури. Найменша частка припадала на баштанні та плодово-ягідні культури. Причиною цього є великий вегетаційний період цих культур, який потребує значних і тривалих капіталовкладень, а також недостатня кількість зрошувальних систем на території області.

Рис. 2. Посівна площа сільськогосподарських культур Херсонської області за 2017 рік

Складено автором за [3]

З 2012 по 2017 роки галузева структура рослинництва в районі дещо змінилася. Помітно збільшилась посівна площа зернових та технічних культур; зменшилась овочевих та баштанних. Щодо плодово-ягідних, то їх посіви скоротились майже у 30 разів.

Такі коливання посівів сільськогосподарських культур пов'язані з кліматичними і економічними факторами, зокрема рівнем агротехніки та інтенсифікацією виробництва.

Розглядаючи посівні площі Херсонської області в розрізі районів можна простежити спеціалізацію районів на вирощуванні тих чи інших сільськогосподарських культур.

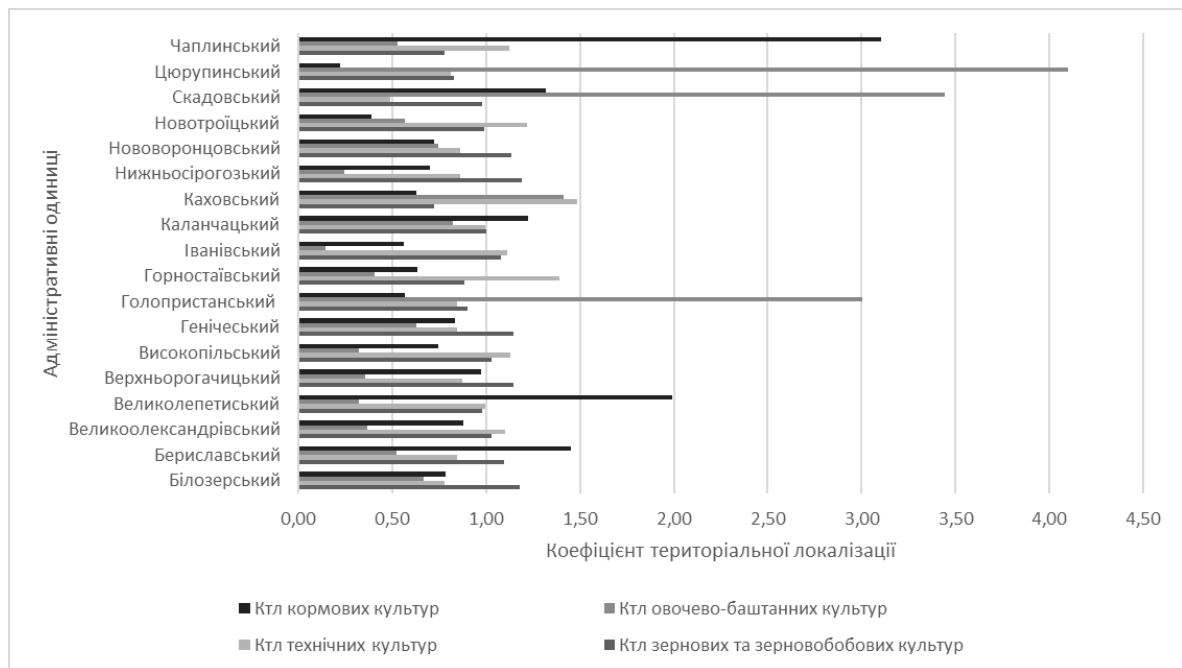

Рис. 3. Коефіцієнти територіальної локалізації сільськогосподарських культур в розрізі районів за 2016 рік

Складено автором за [3]

Характеризуючи показники спеціалізації зернових та технічних культур, слід зазначити, що в більшості районів коефіцієнт територіальної локалізації більше 1, що говорить про досить велику частку їх посівів у області.

Щодо овочево-баштанних та кормових культур, то їх частка в області незначна, а отже коефіцієнт територіальної локалізації по районах досить невеликий, менше 1.

За результатами досліджень, було виокремлено такі райони спеціалізації сільськогосподарських культур: зернові та зерновобобові: Білозерський, Бериславський, Великоолександрівський, Верхньорогачицький, Високопільський, Генічеський, Іванівський, Каланчацький, Нижньосірогоський та Нововоронцовський; технічні: Великоолександрівський, Великопетиський, Високопільський, Горностаївський, Іванівський, Каховський, Новотроїцький та Чаплинський; овочево-баштанні: Голопристанський, Каховський, Скадовський та Цюрупинський; кормові: Бериславський, Великопетиський, Каланчацький, Скадовський та Чаплинський.

Література

1. Бабенкова О. О. Державна служба статистики України. Головне управління статистики в Херсонській області. / О. О. Бабенкова. // Статистичний бюлетень Головного управління статистики у Херсонській області. – 2013. – с. 194.
2. Бабенкова О. О. Державна служба статистики України. Головне управління статистики в Херсонській області. / О. О. Бабенкова. // Статистичний бюлетень Головного управління статистики у Херсонській області. – 2015. – с. 194.
3. Бабенкова О. О. Державна служба статистики України. Головне управління статистики в Херсонській області. / О. О. Бабенкова. // Статистичний бюлетень Головного управління статистики у Херсонській області. – 2017. – с. 194.
4. Богадьорова Л. М. Сучасний розвиток сільськогосподарського виробництва України : проблеми, тенденції перспективи / Л. М. Богадьорова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Географічні науки. – Херсон, 2018. – Вип. № 8. – С. 9-12
5. Географія Херсонщини: Навчальний посібник / І. О. Пилипенко, Д.С. Мальчикова, О. М. Єрмакова. – Херсон: ПП Вишемирський, 2007. – 221 с.
6. Інформаційне агенство Уніан [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://economics.unian.ua/agro/1860954-ukrajina-eksportue-silgospproduktsiyu-u-ponad-190-krajin-svitu-minagroprod.html>
7. Саблук П.Т. Аграрна реформа /П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2009. -№12.- С.6-21
8. Топчієв О.Г. Планування територій: Навч. посібник. / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова. – Херсон: Грінь Д.С., 2014. – 268 с.